

1000

A Fővárosi Ítéltábla az 1000. sz. Ügyvédi Iroda (1034 Budapest, Zápor utca 23., ügyintéző: dr. Dantesz Péter ügyvéd) által képviselt felperesnek – a 1000. sz. Ügyvédi Iroda (1034 Budapest, Zápor utca 23., ügyintéző: dr. Dantesz Péter ügyvéd,) által képviselt OTP Bank Nyilvánosan Működő Részvénytársaság (1051 Budapest, Nádor utca 16.) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2020. november 30. napján meghozott 2.P.22.623/2020/6. számú ítélete ellen a felperes részéről 7. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

közbenső ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja és megállapítja, hogy a felperes és az alperes jogelődje között 2007. február 20. napján létrejött, Dr. Vasvári Tamás mint Vasváriné Dr. Selymi Györgyi közjegyző mellett működő közjegyzőhelyettes által 1000/2007. szám alatt közjegyzői okiratba foglalt 1000/2007. számú kölcsönszerződés A/I.3.7., A/I.4.3.1. és A/I.9. pontja, a 1000/2007. számú kölcsönszerződés B/I.3.7., B/I.6.1.4. és B/III.16. pontja, 1000/2007. számú kölcsönszerződés B/I.3.7., B/II.8.3.1. és B/III.16. pontja tisztességtelen, ezért mindhárom kölcsönszerződés érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a perköltségről és az eljárási illeték viseléséről szóló rendelkezését mellőzi.

A felek másodfokú perköltségét személyenként 254.000 (kétszázötvennégyezer) forintban, a felperes részleges költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték összegét pedig 1.459.300 (egymillió-négyszázötvenkilencezer-háromszáz) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] A felperes módosított kereseti kérelmében kérte annak megállapítását, hogy a felperes és az alperes jogelődje között 2007. február 20. napján létrejött 1000/2007. számú kölcsönszerződés 3.7., 4.3.1., 4.6. és 9. pontja, a 1000/2007. számú kölcsönszerződés 3.7., 6.1.4., 11. és 16. pontja, valamint a 1000/2007. számú kölcsönszerződés 3.7., 8.3.1., 11. és 16. pontja tisztességtelen, ezért a szerződések érvénytelenek. Álláspontja szerint a szerződésekben az árfolyamkockázat fogyasztó általi korlátlan viselésére, a kezelési költségre és a banki nyilvántartás helyességének elfogadására vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenek,

ennél fogva a szerződések érvénytelenek. Kérte a szerződések érvényessé nyilvánítását akként, hogy a [redacted] számú szerződés alapján a felperes tőketartozása 2019. november 11. napján 1.139.051 forint, a törlesztőrészek összege 86.789 forint, a futamidő 144 hónap, a [redacted] számú szerződés alapján a felperes tőketartozása 2019. november 11. napján 1.443.003. forint, a törlesztőrészek összege 25.751 forint, a futamidő 144 hónap, a [redacted] számú szerződés alapján a felperes tőketartozása 2019. november 11. napján 175.245 forint, a törlesztőrészek összege 672 forint, a futamidő 144 hónap.

- [2] Az alperes kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását.
- [3] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította és kötelezte, hogy fizessen meg az alperesnek 1.270.000 forint perköltséget.
- [4] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2007. január 26. napján kölcsönkérelmet nyújtott be az alperes jogelődjéhez, az Ella Bankhoz. A kérelemben úgy nyilatkozott, hogy a devizahitelek kockázatairól szóló ügyféltájékoztatót megismerte, és az abban foglaltak alapján az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat tudomásul veszi. A felperes és az alperesi jogelőd 2007. február 20. napján közjegyzői okiratba foglaltan három kölcsönszerződést kötöttek összesen 31.105.000 forint kölcsön tárgyában. A szerződések DH törvények szerinti elszámolása és forintosítása megtörtént.
- [5] Az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában megállapította, hogy az alperesi jogelőd egyféle ügyféltájékoztatót készített, amely 2005. május 30. napján kelt, és amely a jelen perbeli szerződésekkel kapcsolatban irányadó. Az alperes által csatolt kölcsönkérelem szerint a felperes kijelentette és aláírásával is igazolta, hogy az ügyféltájékoztató kiadványban foglaltakat megismerte és tudomásul vette, azaz tudomással bírt arról, hogy a devizában nyilvántartott hitelek a forint hitelekhez képest magasabb kockázatot jelentenek az esetleges árfolyamváltozások miatt. Ebből következően nincs jelentősége annak, hogy az ügyféltájékoztatót a felperes aláírta-e vagy sem. Az ügyféltájékoztató pedig világosan és egyértelműen rögzíti a szerződés deviza alapú jellegét, az árfolyamváltozás lehetőségét, valamint hogy az árfolyamváltozás hatással van mind a hitel, mind a törlesztőrészek összegére. A tájékoztató ismertette a kamatváltozás hatásait is a törlesztőrészekre, illetve táblázatos formában tartalmazta, hogy a kamatláb emelkedése, illetve a forint árfolyam gyengülése a törlesztőrészekre milyen negatív hatást gyakorol. Az alperesi jogelőd figyelmeztette a felperest, hogy kalkuláljon a törlesztőrészek jövőbeni esetleges jelentős ingadozásával, illetve tartós növekedésének lehetőségével. A perbeli szerződések emellett tartalmaznak kockázatteljesítő nyilatkozatot, amelyben a felperes kijelentette, hogy az alperesi jogelőd által nyújtott tájékoztatást megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó kockázatokkal tisztában van, és tudomásul vette, hogy a kockázat vagyoni következményeit teljes mértékben viseli. E szerződéses nyilatkozatával a felperes elismerte, hogy az alperesi jogelődtől tájékoztatást kapott, megerősítette az árfolyamkockázat megismerését és tudomásul vette, hogy az árfolyamkockázat korlátlan és teljes mértékben terheli. Az alperesi jogelőd által adott tájékoztatás megfelelt a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésében, valamint a 6/2013. PJE határozat 3. pontjában foglaltaknak. A tájékoztatás alapján nem következtethetett arra a felperes, hogy a kockázat korlátozott lenne vagy hogy az nem valós. Az EUB C-51/17. számú ítéletére

figyelemmel a tájékoztatásból egyértelműen kiderül, hogy a forint leértékelődése lehetséges. Az alperesi jogelőd a szerződés működési mechanizmusáról érthető és világos felvilágosítást adott, és már a szerződés megkötését megelőzően tájékoztatta a felperest a devizakölcsönök hosszú távú kockázatairól.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy ugyancsak alaptalanul hivatkozott a felperes a kezelési költségről szóló feltétel tisztességtelenségére. Az EUB C-621/17. számú ítélete alapján nem ütközik a világos és érthető megfogalmazás követelményébe, ha a kezelési költséggel kapcsolatos rendelkezések nem határozzák meg a költség kiszámításának módját, illetve nem részletezik az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást. A Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződéses kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőnek. A kezelési költség a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározásának körébe tartozik, a THM tartalmazza a százalékos jelleggel meghatározott, kamat jellegű kezelési költséget is. Mivel a szerződésben a kezelési költségre vonatkozó feltétel világos és érthető, ezért a kikötés tisztességtelensége nem vizsgálható. Az elsőfokú bíróság ezt követően vizsgálta, hogy a kezelési költség a kölcsön összegéhez képest nem aránytalan-e, és megállapította, hogy az nem tekinthető eltúlzott mértékűnek. Kifejtette, hogy a kezelési költség valójában egy költségátalány, amelyet a bankok jogszerűen számítanak fel. Az elsőfokú bíróság megalapozatlannak tartotta a tartozás nyilvántartásának tisztességtelenségére vonatkozó felperesi hivatkozást is, mivel a rHpt. 206. §-a kötelezi a pénzügyi szolgáltatót arra, hogy a kölcsöntartozásról banki nyilvántartást vezessen. A nyilvántartásról készült kimutatást elfogadottnak kell tekinteni akkor, ha azt az ügyfél határidőn belül nem kifogásolja.

Az elsőfokú bíróság az alperest illető perköltségről a rPp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján határozott.

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének helyt adó döntés meghozatalát, valamint az alperes perköltségben való marasztalását. Másodlagosan kérte az alperes javára megítélt perköltség összegének csökkentését.
- [7] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a felperes kereseti kérelmét nem merítette ki, a tényállást csak részben tárta fel és részben tévesen állapította meg, a hiányosan és tévesen feltárt tényállásból pedig téves jogi következtetést vont le. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes hivatkozott az EUB C-51/17. számú ítélete rendelkező részének 4. pontjára, amely alapján a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételek átláthatósága körében nem kizárólag az árfolyamkockázati tájékoztatónak van jelentősége. Az EUB ítélete és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 209. § (2) bekezdése alapján az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezéseket együtt kell értelmezni a szerződés más, fizetési feltételekre vonatkozó rendelkezéseivel. A világosság és érthetőség szempontjából a szerződési feltételek együttes, kumulatív hatását kell vizsgálni, azaz figyelembe kell venni a kamatok, díjak, költségek egyoldalú megváltoztatását és az árfolyamrésre vonatkozó feltételeket is, függetlenül attól, hogy azokat a DH törvények tisztességtelennek minősítették. E szerződési feltételek gazdasági értelemben átláthatatlanná teszik a szerződés teljesítésére vonatkozó rendelkezéseket, így azok nem tekinthetőek világosnak és érthetőnek. A szerződés alapján lehetetlen volt felmérni a fogyasztó számára a tagállami fizetőeszköz súlyos leértékelődésének, illetve a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre

gyakorolt hatását. A felperes valójában nem az árfolyamkockázatnak, hanem az alperes üzletpolitikájának volt kitéve a szerződés teljesítésekor, hiszen a szerződés alapján az alperes az alkalmazott árfolyamot szabadon állapíthatta meg. Az elsőfokú bíróság azt sem vizsgálta, hogy a felperes tájékoztatása időben megelőzte-e a szerződéskötést, holott az EUB ítéletének 76. pontja alapján az érthetőség és világosság körében jelentősége van a tájékoztatás időpontjának is. Az elsőfokú bíróság tévesen fogadta el azt a bizonyítatlan alperesi állítást, miszerint a felperes az alperes által csatolt ügyféltájékoztatót az alperes által állított tartalommal megismerhette. A kölcsön kérelem valóban rendelkezik arról, hogy a felperes megismerte az ügyféltájékoztató megnevezésű okiratot, azt azonban a perben a felperes vitatta, hogy olyan tartalmú ügyféltájékoztatót ismert volna meg, amelyre az alperes a perben hivatkozott. Ebben a körben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a felperes részére azt az ügyféltájékoztatót adta át, amelyet utóbb becsatolt. A rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése alapján fogyasztónak azt az okiratot kell aláírnia, amelyben a devizahitel kockázatairól tájékoztatták, jelen ügyben azonban ilyen aláírt ügyféltájékoztató nincs. Az alperes által hivatkozott ügyféltájékoztató egyébként a világosság és érthetőség feltételének nem felel meg. Az elsőfokú bíróság tévesen foglalt állást a kezelési költséget illetően, amikor azt a főszolgáltatás részének tekintette, és ezért a vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálhatóságát kizárta. A Ptk. 523. §-a alapján kölcsönszerződés esetén a főszolgáltatás körébe a tőke és a kamat tartozik, a hiteldíj egyéb elemei nem. A felperes ezzel kapcsolatos kereseti kérelmének érdemi vizsgálata tehát elmaradt, holott az elsőfokú bíróságnak arról kellett volna állást foglalnia, hogy az alperes nyújtott-e ténylegesen olyan szolgáltatást, amely díjazás kikötését megalapozza.

A felperes hivatkozott arra is, hogy az alperes javára megítélt perköltség eltúlzott, az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az alperes ellen számos hasonló per van folyamatban, amelyekben azonos tartalmú védekezést terjeszt elő.

- [8] A felperes fellebbezés-kiegészítésében előadta, hogy a felek közötti szerződés egyensúlytalan, a jóhiszeműség és tisztesség követelményét sérti, és a felperes hátrányára bontja meg a szerződéses egyensúlyt. Az egyenlőtlenséget az árfolyamkockázat korlátlanúsága jelenti. A szerződés egyéb egyensúlytalanságot okozó feltételeket is tartalmaz, ugyanis lehetőséget biztosít az alperes számára, hogy egyoldalú szerződésmódosítással kamatot emeljen vagy az árfolyamrést a fogyasztóra terhelje. Ezzel szemben a felperes nem kezdeményezheti a kamat, a hiteldíj, az árfolyamrés vagy a kezelési költség csökkentését. Az egyensúlytalanság körében a felperes hivatkozott az EUB C-229/19. ss C-289/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletére, amely szerint egyenlőtlenséget hozhat létre a kockázati elemeket tartalmazó szerződés, ha ez az egyenlőtlenség csak bizonyos körülmények bekövetkezése esetén jön létre, illetve a kockázati elem esetleg a fogyasztók számára is keletkeztet előnyöket. Amennyiben ez a kockázati elem egyenlőtlenséget rejt magában úgy az érvénytelenségi ok függetlenül attól, hogy a kockázatról és az egyenlőtlenség lehetőségéről a fogyasztó kapott-e tájékoztatást a szerződés megkötését megelőzően.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a fogyasztó kérheti a bíróságtól a szerződéses egyensúly helyreállítását. Az uniós jog alapján abból kell kiindulni, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel nem jelenthet kötelezettséget a fogyasztóra nézve. A deviza alapú kölcsönszerződések ugyanakkor jellegadó sajátossága egy bizonyos szintű, de nem bármekkora kockázat vállalása. A bíróságnak tehát a Ptk. alapelvi követelményét is szem előtt tartva a méltányos és igazságos kockázat viselése kell alkalmazni, amelynek az felel meg, hogy a felperes viseli az árfolyamkockázatát 20%-os mértékben a kölcsön felvételének időpontja szerinti árfolyamhoz képest. Ezt meghaladóan azonban további árfolyamkockázat viselésére nem köteles. A 20%-os mértékű árfolyamkockázat viselésére a 2014/17/EU

irányelv 23. cikke és a Kúria konzultációs testületének üléséről készült 2019. június 20-i emlékeztetője is utal.

A kezelési költséggel összefüggésben a felperes kiemelte, hogy az alperes a felmerül költségeit nem érvényesíthetné devizában. Az alperes nem védekezhet azzal, hogy a költség fejében szolgáltatást nyújtott a felperesnek, a költség fogalma a szolgáltatást kizárja, szolgáltatásért csak díj számítható fel. A felperes kifogásolta továbbá, hogy a szerződés a kezelési költséget százalékos mértékben, azaz a kölcsönösszeg függvényében határozza meg, holott az adminisztrációval kapcsolatos költség semmilyen összefüggést nem mutat a folyósított kölcsön összegével. Mivel az alperes a kezelési költséget devizában számítja fel, ezért a svájci frank árfolyamának erősödése esetén árfolyam nyereségre tesz szert. A perbeli szerződésben a kezelési költségre vonatkozó feltétel azért tisztességtelen, mert feljogosítja az alperest, hogy költségként elszámolható igényét nem a ténylegesen felmerülő költség alapulvételével érvényesítse a felperessel szemben, hanem azoktól teljesen független körülmények alapján határozza meg. A rHpt. később hatályba lépő 210. § (5) bekezdése már kifejezetten megtiltotta, hogy a kezelési költséget a bank devizában számolja fel. A jogalkotó éppen azért tiltotta meg a költségek devizában történő érvényesítését, mert az aránytalan és tisztességtelen.

- [9] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes per költségekben való marasztalását. Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntést hozott és a felperesi fellebbezésben foglaltak alapján az elsőfokú ítélet megváltoztatása nem indokolt. Előadta, hogy az alperes az árfolyamkockázatról három alkalommal adott tájékoztatást a felperes részére, először a kölcsönigénylés előtt átadott ügyféltájékoztatóban, másodszor a kölcsönkérelemben, míg harmadszor a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés részét képező kockázatfeltáró nyilatkozatban. Az ügyféltájékoztató egyértelműen és világosan ismertette a kölcsönszerződés deviza alapú jellegét, az árfolyamváltozással kapcsolatos kockázatokat, a kamatváltozás hatásait, illetve rögzítette ezeknek a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását. Az ügyféltájékoztató konkrét példákkal táblázatos formában ismertette a törlesztőrészleteket meghatározó két tényező, a kamatlábak emelkedésének és a forint árfolyam gyengülésének a törlesztőrészletekre gyakorolt együttes negatív hatásait. Az ügyféltájékoztatóban figyelmeztette a felperest, hogy a hitelfelvételi döntését ne a jelenlegi kamat és árfolyamszint alapján maximalizálja, azaz a törlesztőrészleteket ne tekintse fixnek, hanem kalkuláljon azok jelentős ingadozásával, illetve tartós növekedésének lehetőségével is. A felperes az ügyféltájékoztatót a kölcsönkérelem benyújtása előtt kézhez vette és áttanulmányozta, a kölcsönkérelemben foglalt nyilatkozatával pedig kijelentette, hogy az ügyféltájékoztatóban foglaltakat megismerte és az abban foglaltak alapján tudomásul vette, hogy a devizában nyilvántartott hitelek magasabb kockázatot jelentenek. Az alperes által csatolt teljes bizonyító erejű magánokirattal szemben a felperesnek kell igazolnia, hogy nem vagy nem ilyen tartalommal vett át okiratot az alperestől. A kölcsönszerződésben szereplő kockázatfeltáró nyilatkozatban felperes kijelentette, hogy a hitelező által nyújtott tájékoztatást megismerte, megértette és az őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomásul vette, hogy az árfolyamkockázat folytán a forint árfolyamának kedvezőtlen változása esetén a törlesztőrészletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, az árfolyamkockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben viseli, az árfolyamkockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta. Az alperes által adott tájékoztatás megfelelt a PSZÁF ajánlásának, a Kúria a 6/2013. és 2/2014. számú PJE

határozatában, továbbá az EUB C-186/16. és C-51/17. számú ítéletében foglalt követelményeknek.

Az alperes a kezelési költség tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelemmel összefüggésben kifejtette, hogy a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 2-es számú mellékletének 10.3 pontja szerinti szolgáltatások szorosan kapcsolódnak a kölcsönszerződéshez, annak lényegi elemét képezik. Az alperes ezen szolgáltatások fejében átalánydíjas kezelési költséget számított fel. A kezelési költség jelentése és tartalma az átlagos fogyasztó számára ismert. A kezelési költség alkalmazását jogszabály nem teszi kötelezővé, de a jogalkotó szerint a kezelési költség alkalmazása jogszerű, az átalánydíjként is felszámítható, és azt a forintosítás során a kamatfelár részeként kell figyelembe venni. Az irányelv 4. cikk (2) bekezdése, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 209. § (5) bekezdése alapján a kezelési költség mint a kölcsönszerződés elsődleges tárgyát képező és főkötelezettségre vonatkozó rendelkezésének tisztességtelensége nem vizsgálható. A kezelési költség a kölcsönszerződés nyilvántartásával, elszámolásával kapcsolatos adminisztratív szolgáltatások árát állapítja meg, így annak megfeleltetése nem vizsgálható, amennyiben pedig tisztességtelenségi szempontból vizsgálható lenne, úgy az tisztességesnek minősülne. A hitelszerződés fenntartásával és a jogszabályok, valamint a felügyelet által megkövetelt nyilvántartással sok teher hárul az alperesre, tehát van ellenszolgáltatás a kezelési költséggel szemben, amelyeket a kamat nyilvánvalóan nem fedezhet. Az EUB C-621/17. számú ítélete is lehetővé teszi a kezelési költség felszámítására azzal, hogy az akkor sem minősül tisztességtelennek, ha a szerződés nem tartalmazza részletesen a költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást, illetve nem teszi lehetővé a szolgáltatások egyértelmű azonosítását. Az alperes által alkalmazott kezelési költség összegszerűsége vonatkozásában az MNB által alkalmazott THM és egyéb költség mértékének különbözetéhez képest jelentős aránytalanság nem állapítható meg. Az alperes hivatkozott továbbá a perbeli típusú kölcsönszerződésekkel kapcsolatban kialakult bírói gyakorlatra, amely a felperes által támadott szerződési feltételeket nem találta tisztességtelennek.

[10] A felperes a fellebbezési ellenkérelemre tett nyilatkozatában hivatkozott a Kúria 2021. január 28. napján kelt Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozatára, amely alapján az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatást a szerződés egyéb rendelkezéseivel együtt kell értékelni. Előadta továbbá, hogy a Hpt.-értelmező rendelkezéseket tartalmazó mellékletének 10.I.10.2.a) pontja alapján a kölcsön nyújtásának ellenértéke a kamat, míg az I.10.3. pontban írt tevékenység elvégzésére jogszabály kötelezi a hitelezőt, amelyek teljesítésével felmerülő költségek nem azonosak a kezelési költséggel. Az alperes nem tudott olyan költséget megjelölni, amely a szerződéshez köthető, és devizában merül fel számára.

[11] Az ítéltábla nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a perbeli szerződésekben a banki nyilvántartás hitelességére és irányadó jellegére vonatkozó feltétel (A/I. szerződés 4.6. pont, B szerződések 11. pont) tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet elutasító rendelkezését, mert az fellebbezés hiányában elsőfokon jogerőre emelkedett [Pp. 228. § (4) bekezdés].

[12] A felperes fellebbezése a kereset jogalapja tekintetében alapos.

- [13] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a fellebbezett döntésével és annak jogi indokaival azonban nem értett egyet. Az elsőfokú bíróság okszerűtlen jogi következtetéssel utasította el a teljes árfolyamkockázat viselésére és a kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet.
- [14] Azt helytállón állapította meg az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján, hogy az „Ügyfélértékelő a devizahitelek kockázatairól” megnevezésű banki kiadvány átvételét a felperes elismerte, így nincs jelentősége annak, hogy azon a felperes aláírása külön nem szerepel. Az elsőfokú bíróság a tájékoztató tartalmának értékelése során ugyanakkor téves álláspontot foglalt el.
- [15] Az elsőfokú bíróság helytállón indult ki a 2/2014. PJE határozta alapján abból, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses kikötés, amelynek tisztességtelensége a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése, illetve a rPtk. 209. § (5) bekezdése alapján csak akkor vizsgálható, ha az nem világos és nem értehető.
- [16] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv) rendelkezéseiből és az azt értelmező EUB ítélezési gyakorlatából, így mindenekelőtt a C-51/17., C-227/18., 186/16., 26/13. és a 126/17. számú ítéletben írtakból kellett kiindulni.
- [17] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha abból a fogyasztó számára kétséget kizáróan kiderül, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincs felső határa, továbbá hogy a forint árfolyamának súlyos leértékelődése, illetve a deviza kamatlábak emelkedése milyen hatást gyakorol a törlesztőrészletek összegére és ezáltal a fogyasztó gazdasági helyzetére.
- [18] A perbeli ügyfélértékelő utal ugyan arra, hogy a forint árfolyamának gyengülése a törlesztőrészletek növekedését okozza, és arra is figyelmezteti a fogyasztót, hogy a hitelfelvételi döntésüket ne a jelenlegi kamat- és árfolyamszint alapján hozzák meg, hanem számoljanak a törlesztőrészlet jelentős ingadozásával, illetve tartós növekedésének lehetőségével is. Ebből a tájékoztatásból azonban nem derül ki világosan, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. A tájékoztató alapján a felperes alappal feltételezhette, hogy az árfolyamingadozás hosszabb távon kiegyensúlyozott képet mutat, miközben arra nézve nem kapott figyelmeztetést, hogy a forint árfolyamának esetleges súlyos leértékelődése a szerződés teljesítését gazdaságilag elnehezíti. A tájékoztató emellett olyan feltételezést fogalmaz meg, hogy Magyarország 2010-ig csatlakozni fog az euróövezethez, amely alkalmas arra, hogy a fogyasztóban megalapozatlan várakozásokat keltsen a szerződéses konstrukció árfolyamkockázati kitétségét illetően. Az árfolyamkockázatnak, illetve a forint leértékelődésének a fogyasztó gazdasági helyzetére gyakorolt hatására nézve a szerződés részét képező kockázatfeltáró nyilatkozat sem tartalmaz többletinformációt, ezért az ítéltábla megállapította, hogy az alperes jogelődje által nyújtott tájékoztatás nem felel meg teljes körűen az EUB által előírt feltételeknek.
- [19] Az EUB C-51/17. számú „Ilyés” ítéletének 4. kérdésre adott válasza alapján a szerződési feltételek világosságának és érthetőségének vizsgálata során az összes szerződési feltétel kumulatív hatását értékelni kell, függetlenül attól, hogy az egyoldalú módosítás és az

árfolyamrész alkalmazásáról szóló feltételeket a DH törvények utóbb tisztességtelennek minősítették. A három szerződési feltétel együttes hatása mellett a fogyasztó nem láthatta át, hogy a fizetési kötelezettségének módosulása mely feltételre vagy feltételekre vezethető vissza, ebből következően a fogyasztó nem volt abban a helyzetben, hogy fizetési kötelezettségét, illetve annak változási mechanizmusát előre lássa, vagy azt utóbb ellenőrizni tudja. Az átláthatóság az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel kapcsán tehát önmagában azért is hiányzik, mert a szerződésben egyoldalú módosítási jog és árfolyamrész is szerepelt.

- [20] Az árfolyamkockázatot a felperesre terhelő kikötésből eredő fizetési kötelezettség ezért nem világos és nem érthető, annak tisztességtelensége ugyanakkor csak abban az esetben állapítható meg, ha a feltétel a fogyasztó hátrányára jelentős egyenlőtlenséget okoz. Az EUB által a C-415/11. számú „Aziz” ügyben kifejtettek szerint az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti, a fogyasztó kárára előidézett „jelentős egyenlőtlenség” abban az esetben állapítható meg, ha a szerződési feltétel a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót. A perbeli esetben az egyensúlytalan helyzet azért állapítható meg, mert a szerződés, ha az árfolyamváltozás a fogyasztó számára már elviselhetetlen gazdasági megterhelést jelent, nem biztosít egyoldalú, a saját jövedelme szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot. A Ptk. 241. §-a szerint ha a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán következik be egyensúlytalan, az egyik fél lényeges és jogos érdekét sértő helyzet, ez a bíróság beavatkozására ad lehetőséget, vagyis a jogszabály szerint az ilyen egyensúlytalanságot előidéző körülmények következményeit nem csak az egyik félnek, adott esetben a fogyasztónak kell viselnie. A perbeli szerződési konstrukció viszont nem hagy kétséget afelől, hogy az alperesi jogelőd nemcsak a forint-svájci frank szokásos pénzpiaci keretek között kialakuló, hanem mindenféle, akár vis maior jellegű, a szerződéskötést követő okra is visszavezethető ingadozásának a törlesztőrészlet nagyságában konkretizálódó következményét a felperesre kívánta hárítani. Ez egyben ki is zárta annak a lehetőségét, hogy a felperes eredménnyel kérhesse a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatti, a rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, hiszen a fizetési kötelezettséget az ilyen okokra is kiterjedően vállalta. A bírói gyakorlat szerint nemcsak a szerződés megkötésekor ismert körülményekre hivatkozással kizárt a szerződés bíróság általi módosítása, hanem akkor is, ha a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásakor a felek jövőbeli bizonytalansági tényezőkkel számoltak. A korlátlan árfolyamkockázat viselésének fogyasztóra való telepítéséről szóló feltételek a felek viszonyában jelentős egyensúlytalanságot okoztak, ezért alappal feltételezhető, hogy a felperes egyenrangú tárgyalási helyzetben az alacsonyabb kamat érdekében ilyen feltételeket nem fogadott volna el.
- [21] Mindebből következően a perbeli szerződéseknek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó rendelkezései tisztességtelenek, amely – mint a főszolgáltatás körébe tartozó feltétel tisztességtelensége – a rPtk. 239. § (2) bekezdésére figyelemmel az egész szerződés érvénytelenségét okozza.
- [22] Az ítéltábla megjegyzi, hogy az alperes által a fellebbezési ellenkérelemben hivatkozott eseti döntésekhez képest a Kúria 2021. január 28. napján kelt Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozata alapján mindig a konkrét perbeli szerződési feltételek és kockázatfeltárás értelmezése alapján kell mérlegelni azt a kérdést, hogy azok megfelelnek-e a Kúria PJE határozataiban és az EUB döntéseiben megfogalmazott követelményrendszernek.

- [23] A kezelési költségről szóló kikötést illetően az elsőfokú bíróság tévesen következtetett arra, hogy annak tisztességtelensége a rPtk. 209. § (5) bekezdése szerinti kivételi szabály miatt nem vizsgálható. A szerződés elsődleges tárgyának az irányelv 4. cikk (2) bekezdése értelmében azok a feltételek minősíthetők, amelyek a szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg és amelyek ilyenként jellemzik azt (C-186/16. Andriuc és társai ítélet 35. pontja). A kölcsönszerződés főtárgya a kölcsöntőke és a kamat, vagyis a kezelési költség akkor sem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, ha azt a THM tartalmazza, tehát tisztességtelensége vizsgálható.
- [24] A kezelési költségről szóló szerződési feltétel tisztességtelenségéről az EUB C-621/17. számú ítéletében írtak alapján kellett állást foglalni. Az EUB szerint az irányelv 4. és 5. cikke alapján nem szükséges a fogyasztói kölcsönszerződésben szereplő kezelési költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást feltüntetni. Az ítélet 43. pontja alapján ugyanakkor a bankkal szemben a tárgyalási lehetőségei és a tájékoztatási szintje tekintetében hátrányos helyzetben lévő fogyasztó számára a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellegének az összességében értékelt szerződésből levezethetőnek kell lennie. A kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások részletezésének hiányában tehát e feltétel csak abban az esetben felel meg az átláthatóság követelményének, ha ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege észszerűen érthető vagy levezethető a szerződésből (EUB C-621/17. számú ítélet 54. pont). A rPtk. 201. § (1) bekezdéséből és 523. §-ából következően kölcsönszerződés esetén a szolgáltatás ellenértéke a kamat, ezen túlmenően díj csak abban az esetben számítható fel a fogyasztóval szemben, ha a bank a fogyasztónak a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségét meghaladó szolgáltatást nyújt.
- [25] Az alperes által hivatkozott szolgáltatások azonban még abban az esetben sem alkalmasak a kezelési költségről szóló feltétel világosságának és érthetőségének megalapozására, ha azokat a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeket meghaladó szolgáltatásnak kellene tekinteni. Semmi nem indokolja ugyanis, hogy a kölcsönszerződéssel kapcsolatos adminisztratív szolgáltatások ellenértéke a fogyasztót az kölcsönösszeg százalékos mértékében és devizában terhelje. Az alperes által állított, a kölcsön nyilvántartásával kapcsolatos szolgáltatások költségei függetlenek a kölcsön összegétől, így a kezelési költség százalékos meghatározása eleve sérti az átláthatóság követelményét. Ugyancsak az átláthatóság sérelmét okozza, hogy a kezelési költséget a szerződés devizában állapítja meg, mert így a fogyasztó a forint árfolyamának csökkenése esetén annak ellenére köteles magasabb összegű kezelési költség megfizetésre, hogy a költségek ténylegesen emelkednének, vagyis a bank az állított költségei változása nélkül is árfolyamnyereségre tehet szert a fogyasztó hátrányára.
- [26] A perbeli szerződésben kikötött kezelési költség az EUB által az Aziz ügyben kifejtett szempontok alapján alkalmas arra, hogy a fogyasztó kárára jelentős egyenlőtlenséget idézzen elő, mivel a szerződési feltétel a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót. A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 2. számú melléklet 10.2. a) pontjában, valamint a 10.3. pontjában foglaltak szerint a pénzkölcsönnyújtás magában foglalja a hitelképesség vizsgálatával, a hitel- és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kíséréssel, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is. A rHpt. említett értelmező rendelkezéseiből tehát az következik, hogy a

10.3. pontban megjelölt és az alperes által a kezelési költség alapjául állított szolgáltatásokat a pénzkölcsönnyújtás magában foglalja, így annak fejében az ügyleti kamaton kívül további díj vagy költség felszámítására a jogszabály alapján nem lenne helye.

- [27] Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 253. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta és a rPp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította a helyes árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő, valamint a kezelési költségről szóló szerződési feltételek tisztességtelenségét, egyben a perbeli szerződések teljes érvénytelenségét. A felek között ebből adódó elszámolás érdekében további eljárási cselekményekre van szükség, az elszámolás a rendelkezésre álló adatok alapján nem végezhető el.
- [28] Az ítéltábla a felek másodfokú eljárásban felmerült költségét a rPp. 252. § (4) bekezdésének alkalmazásával, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján csupán megállapította, arról és a felperes részleges költségmentessége folytán le nem rótt eljárási és fellebbezési illeték viseléséről az elsőfokú bíróságnak az összegszerűsége folytatózó eljárás eredményéhez képest a pervesztesség-pernyertesség arányában az ítéletben kell majd határoznia.

Budapest, 2021. május 14.

Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia
a tanács elnöke

Dr. Benedek Szabolcs
előadó bíró

Dr. Sági Zsuzsanna
bíró